

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Funduszy

DF-I.6020.37.16.2024.KS

ZASADY UBIEGANIA SIĘ O ŚRODKI
REZERWY FUNDUSZU PRACY NA FINANSOWANIE
DZIAŁAŃ AKTYWIZACYJNYCH REALIZOWANYCH PRZEZ
POWIATOWE I WOJEWÓDZKIE URZĘDY PRACY
W 2024 ROKU

Zatwierdził

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

[podpisano elektronicznie]

Warszawa, wrzesień 2024 r.

Podstawy prawne dotyczące tworzenia rezerwy i dysponowania tą częścią środków Funduszu Pracy na realizację zadań na rzecz aktywizacji osób uprawnionych określa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, z późn. zm.), zwana dalej ustawą, oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w *sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie* (Dz. U. poz. 1294), zwane dalej rozporządzeniem RM,
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 października 2011 r. w *sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Pracy* (Dz. U. z 2024 r. poz. 624), zwane dalej rozporządzeniem MPiPS,
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w *sprawie programów specjalnych* (Dz. U. poz. 638), zwane dalej rozporządzeniem o programach specjalnych.

Niniejsze opracowanie ma na celu usprawnienie procesu ubiegania się o środki rezerwy Funduszu Pracy, będącej w dyspozycji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, na realizację działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy.

Ilekoć w opracowaniu jest mowa o:

- **Efektywności kosztowej programów finansowanych ze środków rezerwy** – oznacza to stosunek kwoty wydatków samorządów powiatów sfinansowanych ze środków Funduszu Pracy (zarówno z rezerwy FP, jak i tych naliczonych algorytmem) na realizację programów, do liczby osób, które zostały zatrudnione¹;
- **Efektywności zatrudnieniowej programów finansowanych ze środków rezerwy** – oznacza to udział procentowy liczby osób, które w trakcie lub po zakończeniu udziału w programie, finansowanym ze środków Funduszu Pracy (zarówno z rezerwy, jak i tych naliczonych algorytmem), zostały wykazane jako zatrudnione w stosunku do liczby osób, które zakończyły udział w tym programie. Za dzień zakończenia udziału w programie przyjmuje się również dzień zakończenia okresu zobowiązaniowego, wynikającego z ustawy, po ostatniej formie aktywizacji finansowanej ze wskazanych wyżej środków FP, realizowanej w ramach programu;
- **FP** – oznacza to Fundusz Pracy;
- **Limicie naliczonym algorytmem** – oznacza to limit środków Funduszu Pracy, ustalony zgodnie z art. 109 ust. 2 oraz 109 ust. 8 ustawy;
- **Marszałku** – oznacza to Marszałka Województwa;
- **Ministrze** – oznacza to ministra właściwego do spraw pracy;
- **Ministerstwie** – oznacza to Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej;
- **Staroście** – oznacza to starostę powiatu lub prezydenta miasta na prawach powiatu, sprawującego zwierzchnictwo nad powiatowym urzędem pracy lub dyrektora odpowiedniego urzędu pracy działającego z upoważnienia starosty lub prezydenta miasta;
- **SEWZ** – oznacza to specyficzne elementy wspierające zatrudnienie;
- **Środkach rezerwy** – oznacza to środki rezerwy Funduszu Pracy, będącej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy;

¹ W rozumieniu definicji zatrudnienia zwartej w objaśnieniach do załącznika formularza sprawozdawczego MRiPS-02.

- **Zasadach** – oznacza to niniejsze zasady ubiegania się o środki rezerwy Funduszu Pracy na finansowanie działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy w 2024 roku.

Opracowanie zawiera informacje podstawowe. W przypadku wątpliwości dotyczących treści wniosku i sprawozdania należy zwrócić się do Departamentu Funduszy Ministerstwa (załączniki nr 1, 2-6) lub Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa (załączniki nr 1a-1c, 7).

W przypadku zmiany treści załączników, w trakcie obowiązywania Zasad, ewentualne pytania należy kierować do Departamentu, który zmian dokonał.

Dane kontaktowe:

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa;

Departament Funduszy: nr telefonu: 538-117-150;

Departament Rynku Pracy: nr telefonu: 538-117-670;

1. PRZEZNACZENIE ŚRODKÓW REZERWY FUNDUSZU PRACY W 2024 ROKU

Środki rezerwy mogą być przeznaczone na realizację działań aktywizacyjnych w formie:

- 1) programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych zwolnionych z pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi;
- 2) programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych na terenach, na których w 2024 roku miały miejsce klęski żywiołowe;
- 3) programów aktywizacji zawodowej bezrobotnych cudzoziemców, w tym objętych ochroną międzynarodową;
- 4) programów aktywizacji zawodowej:
 - a) bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy po okresie sprawowania opieki nad dzieckiem;
 - b) bezrobotnych niepełnosprawnych oraz opiekunów osób niepełnosprawnych;
 - c) bezrobotnych powracających z zagranicy;
 - d) bezrobotnych repatriantów;
 - e) bezrobotnych zamieszkujących na wsi;
 - f) bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia;
 - g) bezrobotnych, związanych z tworzeniem zielonych miejsc pracy;
 - h) bezrobotnych będących dłużnikami alimentacyjnymi²;
 - i) bezrobotnych byłych więźniów;
 - j) bezrobotnych i poszukujących pracy 50+;
 - k) długotrwale bezrobotnych;
 - l) długotrwale bezrobotnych kobiet;
 - m) bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami (nieposiadających świadectwa dojrzałości) lub bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych;
 - n) bezrobotnych usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności;
 - o) bezrobotnych do 30 roku życia;
 - p) wspierających tworzenie miejsc pracy w spółdzielniach socjalnych i przedsiębiorstwach społecznych³;
 - r) innych programów, których realizacja wynikać będzie z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy;
- 5) programów specjalnych;
- 6) projektów pilotażowych;
- 7) programu aktywizacyjnego dla cudzoziemców;
- 8) programu aktywizacyjnego dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych.

2. TRYB POSTĘPOWANIA PRZY UBIEGANIU SIĘ O ŚRODKI REZERWY

Koordinacja realizacji działań aktywizacyjnych finansowanych ze środków rezerwy na terenie województwa pozostaje w gestii Marszałka.

² W rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993).

³ W rozumieniu przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 113).

Finansowanie programów ze środków rezerwy może być realizowane wyłącznie **do 31 grudnia 2024 roku**. Po 31 grudnia 2024 roku finansowanie działań w ramach programu odbywa się z limitu naliczonego algorytmem na rok 2025, z zastrzeżeniem programu określonego w pkt 1 ppkt 1 Zasad.

Środki rezerwy przeznaczone na programy określone w pkt 1 ppkt 1-3 Zasad będą uruchamiane na bieżąco w ramach środków będących w dyspozycji Ministra, bez wcześniejszego ogłoszenia naboru, w kolejności wpływu wniosków do Ministerstwa. Wniosek należy sporządzić według procedury określonej w pkt. 2.2 Zasad.

Finansowanie programów określonych w pkt 1 ppkt 4-8 odbywać się będzie w ramach ogłoszonych naborów, bądź konkursów ofert. Ponadto, finansowanie projektów pilotażowych (pkt 1 ppkt 6), programu aktywizacyjnego dla cudzoziemców (pkt 1 ppkt 7) oraz programu aktywizacyjnego dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych (pkt 1 ppkt 8) odbywa się **zgodnie z umową**.

2.1. Programy aktywizacji zawodowej realizowane bez naboru.

Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zwolnionych z pracy z przyczyn niedotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi

Programem mogą być objęte wyłącznie osoby zwolnione z pracy w 2024 roku, wobec których Starosta nie ma możliwości finansowania działań aktywizacyjnych ze środków limitu naliczonego algorytmem.

Program dotyczy osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy, z którymi rozwiązano stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników w drodze wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę oraz na mocy porozumienia stron, a także osób objętych zwolnieniami monitorowanymi (art. 2 ust. 1 pkt. 44 ustawy) Przewiduje się również możliwość przyznania środków rezerwy w sytuacji otrzymania przez urząd pracy zawiadomienia o planowanym w 2024 r. zwolnieniu grupowym, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lub 4 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o *szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników* (Dz. U. z 2024 r. poz. 61).

W sytuacji, w której:

- 1) rozpoczęcie realizacji programu finansowanego z rezerwy nastąpiło w 2023 roku,
- 2) w 2023 roku programem objęto ponad 100 osób,
- 3) nie ma możliwości finansowania programu z limitu naliczonego algorytmem na 2024 rok,

Marszałek może wystąpić z wnioskiem o finansowanie kosztów kontynuacji programu w 2024 roku ze środków rezerwy. Okoliczności wymienione w punktach 1-3 muszą zaistnieć jednocześnie.

Dodatkowe informacje

Wnioski dotyczące finansowania programów realizowanych przy współfinansowaniu z wkładu finansowego Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwolnianych Pracowników (EFG)⁴ będą traktowane priorytetowo.

Wnioskodawca (pracodawca, WUP, właściwy resort) wnoszący o zabezpieczenie środków rezerwy na finansowanie kosztów pakietu zindywidualizowanych usług na rzecz bezrobotnych w ramach projektu współfinansowanego z EFG, w całym okresie realizacji programu przesyła do Departamentu Funduszy wypełniony załącznik nr 3 do Zasad.

Środki rezerwy przyznawane będą na wniosek Marszałka o finansowanie programu, na każdy rok budżetowy. Do wniosku należy załączyć informację, zgodnie z załącznikiem nr 2 do Zasad.

Starosta, który opracuje program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracowników oraz pracowników objętych zwolnieniami monitorowanymi, współfinansowany z wkładu finansowego EFG, może otrzymać środki rezerwy na finansowanie programu specjalnego poza naborem.

Programy aktywizacji bezrobotnych na terenach, na których w roku 2024 miały miejsce klęski żywiołowe

Wniosek o środki rezerwy powinien dotyczyć takich form aktywizacji jak: organizacja robót publicznych, prace społecznie użyteczne oraz prace interwencyjne.

Wydatki na pozostałe formy aktywizacji nie mogą stanowić więcej niż 10% kwoty określonej we wniosku.

Działania określone w programie powinny być ukierunkowane na wsparcie likwidacji zdarzeń mających znamiona klęski żywiołowej wskazanych we wniosku oraz powinny stanowić uzupełnienie działań podjętych przez jednostki samorządu terytorialnego.

We wniosku należy zawrzeć przede wszystkim informację o rodzaju i czasie zdarzenia, jakie wystąpiło na danym terenie oraz dokładnie opisać powstałe szkody. Należy również wskazać jakie prace służące likwidacji skutków zdarzenia będą wykonywane przez skierowanych bezrobotnych.

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych cudzoziemców, w tym objętych ochroną międzynarodową

Aktywizacja zawodowa cudzoziemców odbywa się zgodnie z przepisami ustawy, na zasadach analogicznych do zasad aktywizacji zawodowej obywateli polskich.

Programem mogą być objęci cudzoziemcy, zarejestrowani jako osoby bezrobotne w 2024 roku, wobec których Starosta nie ma możliwości finansowania działań aktywizacyjnych ze środków limitu naliczonego algorytmem.

⁴ Stosownie do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/691 z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwolnianych Pracowników (EFG) oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1309/2013 (Dz. Urz. UE L 153 z 03.05.2021, str. 48, z późn. zm.).

2.2. Programy aktywizacji zawodowej realizowane w ramach naborów.

Nabór wniosków o środki rezerwy odbywać się będzie wyłącznie w wyniku ogłoszenia Ministra, które może zawierać szczegółowe kryteria i zasady. Nie należy przysyłać wniosków do Ministerstwa jeżeli nabór nie został ogłoszony. Wniosek złożony bez ogłoszenia naboru pozostawia się bez rozpatrzenia.

Procedura sporządzenia wniosku

Starosta opracowuje program zgodnie z załącznikiem nr 1 do Zasad (wypełnia część I wniosku pn. *Opis programu*) i przesyła go do właściwego Marszałka.

Przygotowanie programu powinno zostać poprzedzone szczegółową analizą potrzeb lokalnego rynku pracy, prowadzącą do wyłonienia grupy docelowej, dla której będzie realizowany program aktywizacji. Analiza powinna być przedłożona Marszałkowi, a jej wyniki zamieszczone w opisie programu. Nie należy przysyłać do Ministerstwa analizy potrzeb lokalnego rynku pracy.

Opis programu powinien określać także w jaki sposób przyczyni się on do realizacji celów Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia oraz Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia.

Wniosek zawierający opis programu Starosta przekazuje Marszałkowi. Marszałek dokonuje weryfikacji i oceny programu w oparciu o kryteria oceny wniosku, określone w pkt 3.1.1 Zasad. W przypadku rekomendowania programu opracowanego przez Starostę do sfinansowania ze środków rezerwy, Marszałek wypełnia część II wniosku i przekazuje Ministrowi w celu dalszego procedowania.

Dodatkowe informacje

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy po okresie sprawowania opieki nad dzieckiem (pkt 1 ppkt 4a) – należy realizować dla wymagających wsparcia rodziców, a w szczególności dla osób określonych w Programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” przyjętego przez Radę Ministrów na podstawie art. 12 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923).

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych niepełnosprawnych oraz opiekunów osób niepełnosprawnych (pkt 1 ppkt 4b) – należy realizować w szczególności dla osób, które przed rejestracją pobierały świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323) lub zasiłek dla opiekuna na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246), w związku ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną, które to świadczenia następnie utraciły z uwagi na przyznanie świadczenia wspierającego na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1429, z późn. zm.) osobie niepełnosprawnej nad którą sprawowały opiekę, a także opiekunów osób niepełnosprawnych pobierających świadczenie wspierające.

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych powracających z zagranicy (pkt 1 ppkt 4c) – dotyczą bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy po zakończeniu zatrudnienia lub działalności gospodarczej prowadzonej poza Polską.

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi (pkt 1 ppkt 4e) – przeznaczone są dla mieszkańców gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych, związane z tworzeniem zielonych miejsc pracy (pkt 1 ppkt 4g) – powyższym programem mogą być objęte wszelkie działania na rzecz tworzenia miejsc pracy przyjaznych środowisku naturalnemu oraz dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do zielonych miejsc pracy. Celem programu jest transformacja rynku pracy w kierunku tworzenia miejsc pracy przyjaznych środowisku naturalnemu ze szczególnym uwzględnieniem branży OZE (odnawialne źródła energii), a także wsparcie osób odchodzących z branż energochłonnych i górnictwa, jak również likwidacja luki pomiędzy wykształceniem bezrobotnych a wymogami nowoczesnej zielonej energetyki. Warunkiem powstania miejsca pracy jest, aby osoby zatrudnione były bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w poprawianie stanu środowiska na danym terenie oraz w przeciwdziałanie przedsięwzięciom szkodliwym dla stanu środowiska.

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych byłych więźniów (pkt 1 ppkt 4i) – których celem będzie wsparcie w pozyskaniu zatrudnienia przez osoby rejestrujące się jako bezrobotne po opuszczeniu zakładu karnego. Zadanie wynika z priorytetów polityki zatrudnienia i określonych w projekcie Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2024-2026.

Programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności (pkt 1 ppkt 4n) – przeznaczone są dla osób bezrobotnych, które zarejestrują się w urzędzie pracy po opuszczeniu rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. Celem jest skuteczne wsparcie usamodzielnianych w uzyskaniu zatrudnienia. Programem mogą być objęci także cudzoziemcy.

Programy aktywizacji zawodowej wspierające tworzenie miejsc pracy w spółdzielniach socjalnych i przedsiębiorstwach społecznych (pkt 1 ppkt 4p) – w ramach realizowanego programu katalog dopuszczalnych działań obejmuje jednorazowe środki na utworzenie stanowiska pracy dla spółdzielni socjalnych lub przedsiębiorstw społecznych, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1d ustawy, jednorazowe środki na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 3 ustawy, a także środki dla spółdzielni socjalnych lub przedsiębiorstw społecznych na finansowanie kosztów wynagrodzenia, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 4 ustawy. Ponadto na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 41 ustawy możliwe jest finansowanie innych działań na rzecz spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych dotyczących zatrudnienia wspieranego, o którym mowa w art. 15b ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. *o zatrudnieniu socjalnym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241), wsparcia, o którym mowa w art. 12 ust. 3a ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. *o spółdzielniach socjalnych* (Dz.U. z 2023 r. poz. 802), i instrumentów wsparcia, o których mowa w art. 21 i art. 22 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. *o ekonomii społecznej* (Dz.U. z 2024 r. poz. 113).

Inne programy, których realizacja wynikać będzie z diagnozy bieżących potrzeb rynku pracy (pkt 1 ppkt 4r) – w ramach innych programów w szczególności wspierane będą programy aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych w wieku 45 lat i powyżej, a także programy rozwoju przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych, których celem będzie likwidacja widocznych na rynku pracy luk kompetencyjnych, związanych z brakiem specjalistów m.in. przemysłu: spożywczego, maszynowego,

motoryzacyjnego, IT, medycznego, opieki długoterminowej, usług opiekuńczych oraz programy aktywizacji zawodowej mające na celu przekwalifikowanie, w szczególności w formie przygotowania zawodowego dorosłych.

2.3. Pozostałe programy i projekty.

Programy specjalne

Nabór wniosków na programy specjalne odbywać się będzie wyłącznie w wyniku ogłoszenia Ministra, z wyjątkiem programów specjalnych realizowanych przy współfinansowaniu z wkładu EFG wymienionych w pkt 2.1 Zasad.

W ogłoszeniu mogą m.in. zostać wskazane grupy docelowe, do których będą kierowane programy specjalne, kwoty środków dla województw oraz dodatkowe kryteria wymagane do uzyskania środków rezerwy.

Minister w ogłoszeniu o naborze wniosków może określić minimalny oczekiwany poziom efektywności zatrudnieniowej, którego osiągnięcie planowane jest na zakończenie realizacji programów specjalnych.

Realizację programów specjalnych reguluje art. 66a ustawy. Szczegółowe zasady organizacji i realizacji programów specjalnych, zakres ich stosowania, sposób wyłaniania i doboru uczestników programów oraz sposób finansowania tych programów z Funduszu Pracy określa rozporządzenie o programach specjalnych.

Przygotowanie programu specjalnego powinno zostać poprzedzone przeprowadzeniem diagnozy osób bezrobotnych lub poszukujących pracy w zakresie ich sytuacji zawodowej z uwzględnieniem analizy potrzeb lokalnego rynku pracy. Starosta przesyła do Marszałka program specjalny przygotowany zgodnie załącznikiem nr 1a do Zasad. Dla każdego programu specjalnego należy sporządzić odrębny wniosek.

Do programu specjalnego Starosta dołącza:

- oświadczenie o spełnieniu warunku umożliwiającego aplikowanie o dodatkowe środki z rezerwy, informujące o nieprzekroczeniu planowanej na realizację programów specjalnych wysokości środków Funduszu Pracy, o których mowa w art. 66a ust. 4 ustawy;
- informację Ministra o ustalonej, zgodnie z art. 109 ust. 8 ustawy, dla powiatu wysokości kwoty środków Funduszu Pracy, z przeznaczeniem na finansowanie w roku poprzednim programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej;
- opinię powiatowej rady rynku pracy;
- kopię zawartych porozumień;
- diagnozę osób bezrobotnych lub poszukujących pracy w zakresie ich sytuacji zawodowej oraz barier utrudniających podjęcie zatrudnienia lub utrzymanie miejsca pracy, z uwzględnieniem analizy potrzeb lokalnego rynku pracy.

Marszałek dokonuje weryfikacji i oceny programów specjalnych w oparciu o kryteria oceny programu specjalnego, określone w pkt 3.1.2 Zasad. Indywidualną ocenę warunków spełniających kryteria formalne sporządza zgodnie z załącznikiem nr 1b do Zasad.

Biorąc pod uwagę adekwatność zastosowanych w programach specjalnych SEWZ, w odniesieniu do zdiagnozowanych barier zatrudnieniowych, Marszałek tworzy listę rankingową programów specjalnych,

zawierającą proponowaną kwotę dofinansowania poszczególnych programów specjalnych i przekazuje ją Ministrowi.

Marszałek informuje Starostów o rekomendowaniu programu specjalnego do dofinansowania ze środków rezerwy lub o negatywnej ocenie programu specjalnego.

Jeśli urząd pracy nie osiągnął założonych wskaźników efektywności zatrudnieniowej dla zakończonych programów specjalnych finansowanych ze środków rezerwy, Marszałek może podjąć decyzję o braku rekomendacji dla programu specjalnego, opracowanego przez ten urząd.

Starosta, w przypadku rekomendowania przez Marszałka programu specjalnego do dofinansowania ze środków rezerwy, przygotowuje wniosek o przyznanie dodatkowych środków rezerwy zgodnie z załącznikiem nr 1c do Zasad. Wniosek należy przesłać do właściwego wojewódzkiego urzędu pracy.

Wnioski Starostów oraz listy rankingowe Marszałka, Dyrektor WUP przesyła do Departamentu Funduszy. Nie należy przysyłać indywidualnej oceny programu specjalnego (załącznik nr 1b).

Marszałek prowadzi bieżący monitoring realizowanych programów specjalnych. O wszelkich zmianach dokonanych w obrębie programu specjalnego Starosta informuje Marszałka.

Projekty pilotażowe

Nabór wniosków o przyznanie środków rezerwy FP na finansowanie projektów pilotażowych odbywać się będzie w wyniku ogłoszenia Ministra, które może zawierać szczegółowe kryteria i zasady. Minister ustali regulamin ubiegania się o środki rezerwy Funduszu Pracy na realizację projektów pilotażowych i opublikuje go w Intranecie Publicznych Służb Zatrudniania (intranet.praca.gov.pl) wraz ze wzorem wniosku. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość złożenia wniosku poza naborem, zgodnie z załącznikiem nr 7 do Zasad. Minister może zwrócić się z prośbą o uzupełnienie złożonego wniosku.

Projekt pilotażowy, inicjowany przez Marszałka lub Starostę, przed wdrożeniem musi uzyskać akceptację Ministra. W związku z powyższym, organ inicjujący projekt pilotażowy musi przedłożyć szczegółowe informacje charakteryzujące ten projekt, ze szczególnym uwzględnieniem opisu proponowanych rozwiązań systemowych, niepowielających obecnie funkcjonujących rozwiązań oraz wykazać, że realizacja projektu pilotażowego może przyczynić się do powstania nowych uniwersalnych rozwiązań możliwych do zaimplementowania w przepisach prawa oraz wskazać ewentualnych partnerów projektu.

Każdy projekt oceniany będzie indywidualnie i w zależności od zagadnień jakie porusza, może być konsultowany z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa, a także z innymi resortami lub instytucjami. W przypadku podjęcia przez Ministra decyzji o celowości wdrożenia projektu pilotażowego, pomiędzy samorządem województwa lub powiatu a Ministrem, zawarta zostanie umowa określająca w szczególności wysokość środków przeznaczonych na realizację projektu pilotażowego, okres jego realizacji oraz zasady sprawozdawania efektów.

W projektach pilotażowych poza naborem, wydatki przeznaczone na zarządzanie projektem pilotażowym nie mogą przekroczyć 10% wartości projektu.

Program aktywizacyjny dla cudzoziemców

Program aktywizacyjny dla cudzoziemców wdrażany jest na podstawie przepisów ustawy (Rozdział 12B; art. 62d-62g ustawy).

Powierzenie realizacji zadań w zakresie programu aktywizacyjnego dla cudzoziemców odbywa się wyłącznie po przeprowadzeniu konkursu ofert ogłaszanego przez Ministra. Na stronie Ministerstwa w Biuletynie Informacji Publicznej umieszcza się ogłoszenie o konkursie ofert oraz informacje o wyniku tego konkursu. Realizacja programu aktywizacyjnego dla cudzoziemców odbywa się na podstawie umowy.

Program aktywizacyjny dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych

Program aktywizacyjny dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych wdrażany jest na podstawie przepisów ustawy (art. 62h ustawy). Ma na celu wspieranie aktywizacji zawodowej i aktywności społecznej osób niepełnosprawnych lub ich opiekunów.

Powierzenie realizacji zadań w zakresie programu aktywizacyjnego dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych odbywa się wyłącznie po przeprowadzeniu konkursu ofert ogłaszanego przez Ministra. Na stronie Ministerstwa w Biuletynie Informacji Publicznej umieszcza się ogłoszenie o konkursie ofert oraz informacje o wyniku tego konkursu. Realizacja programu aktywizacyjnego dla osób niepełnosprawnych lub opiekunów osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie umowy.

3. WERYFIKACJA I OCENA WNIOSKÓW

Marszałek dokonuje weryfikacji opracowanych przez Starostów programów, o których mowa w pkt 1 ppkt 1-5 Zasad, pod względem spełnienia kryteriów formalnych, następnie dokonuje oceny programu w oparciu o kryteria merytoryczne. Ocena dokonana przez Marszałka w oparciu o kryteria zawarte w pkt 3.1. będzie uwzględniana przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu środków rezerwy na realizację programu.

3.1. Kryteria oceny dokonywanej przez Marszałka.

3.1.1. Kryteria oceny programów aktywizacji zawodowej wskazanych w pkt 1, ppkt 1-4 Zasad.

KRYTERIA OCENY	
I. KRYTERIA FORMALNE	Odpowiedź
1. Czytelność programu	Tak/Nie
2. Kompletnie wypełnienie druku wniosku	Tak/Nie
3. Przygotowanie wszystkich informacji zgodnie z poszczególnymi blokami wniosku	Tak/Nie
II. KRYTERIA MERYTORYCZNE	Maksymalna liczba punktów
1. Rzetelność wykonanej analizy potrzeb rynku pracy	20
2. Trafność zaproponowanych działań, odpowiadających specyfice grupy docelowej i uwarunkowaniom lokalnego rynku pracy	20
3. Zróżnicowanie form aktywizacji służących osiągnięciu celów przewidzianych w programie	20

4. Trafność wyboru innych instytucji rynku pracy oraz partnerów w realizacji programu	15
5. Stopień wykorzystania środków FP przyznanych w 2023 r. na programy na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej	25

Jeżeli w kryteriach formalnych pojawi się przynajmniej jedną odpowiedź negatywna wówczas wniosek nie podlega dalszej ocenie.

3.1.2. Kryteria oceny programów specjalnych wskazanych w pkt 1, ppkt 5 Zasad.

KRYTERIA OCENA	
I. KRYTERIA FORMALNE	Odpowiedź
1. Spełnienie warunków finansowych wynikających z przepisów: <ul style="list-style-type: none"> 10% limit, wysokość środków FP w przeliczeniu na jednego uczestnika, wysokość kwoty wydatków na SEWZ. 	Tak/Nie
2. Wymagane załączniki: <ul style="list-style-type: none"> oświadczenie Starosty o spełnieniu warunku umożliwiającego aplikowanie o dodatkowe środki rezerwy, kopia pisemnej informacji Ministra o ustalonej, zgodnie z art. 109 ust. 8 ustawy, dla powiatu wysokości środków FP, z przeznaczeniem na finansowanie w roku poprzednim programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej, opinia powiatowej rady rynku pracy, kopie zawartych porozumień, diagnoza osób bezrobotnych lub poszukujących pracy w zakresie ich sytuacji zawodowej z uwzględnieniem analizy potrzeb lokalnego rynku pracy. 	Tak/Nie
II. KRYTERIA MERYTORYCZNE	Maks. liczba punktów
1. Uczestnicy programów specjalnych.	20
2. Zaprojektowane w programie specjalnym formy wsparcia oraz planowana efektywność kosztowa i zatrudnieniowa.	30
3. Zawarte porozumienia.	10
4. SEWZ z uzasadnieniem potrzeby ich zastosowania.	20
5. Poprawność rachunkowa budżetu programu specjalnego.	10
6. Szczególne zalety programu specjalnego.	10

Marszałek uzasadnia przyznaną punktację w poszczególnych kryteriach merytorycznych, przy czym w ramach:

- kryterium 1 – ocenie podlegać będzie charakterystyka uczestników programu specjalnego, kryteria ich doboru oraz zdiagnozowane bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia lub utrzymanie miejsca pracy;
- kryterium 2 – ocenie podlegać będą zaprojektowane formy wsparcia w odniesieniu do zakładanych wskaźników efektywności. Przy ocenie należy posłużyć się osiągniętymi w województwie wskaźnikami efektywności kosztowej i zatrudnieniowej poszczególnych form aktywizacji zawodowej;
- kryterium 3 – ocenie podlegać będzie zakres współpracy Starosty z organizacjami i podmiotami zajmującymi się problematyką rynku pracy lub pracodawcami, przewidzianej na rzecz realizacji programu specjalnego,

a także formalna zgodność treści zawartego porozumienia z zakresem wynikającym z §6 rozporządzenia o programach specjalnych;

- kryterium 4 – ocenie podlegać będzie adekwatność zastosowania SEWZ do zdiagnozowanych u uczestników programów specjalnych barier utrudniających powrót lub wejście na rynek pracy.

Jeżeli w kryteriach formalnych pojawi się przynajmniej jedna odpowiedź negatywna wówczas program nie podlega dalszej ocenie.

Dokonując oceny projektów programów specjalnych Marszałek może kierować się dodatkowymi kryteriami, które nie naruszają warunków wynikających z Zasad, a uwzględniać będą priorytety regionalne.

3.2. Kryteria oceny i weryfikacja wniosków dokonywana przez Ministra.

3.2.1. Kryteria oceny wniosków dotyczących programów aktywizacji zawodowej wskazanych w pkt 1 ppkt 1-4 Zasad.

Kryteria oceny	Uwagi	Maksymalna liczba punktów
1. Stopa bezrobocia.	Poniżej średniej krajowej dla miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym składany jest wniosek – 0 pkt	10
2. Planowana efektywność zatrudnieniowa programu.	Efektywność zatrudnieniowa poniżej 80,70%, a w przypadku programów dot. klęsk żywiołowych poniżej 10% – 0 pkt	10
3. Planowana efektywność kosztowa programu.	Efektywność kosztowa powyżej 17 311 zł – 0 pkt	10
4. Osiągnięta efektywność zatrudnieniowa podstawowych form aktywizacji w 2022 r.	Poniżej 80,70% – 0 pkt	20
5. Osiągnięta efektywność kosztowa podstawowych form aktywizacji w 2022 r.	Powyżej 17 311 zł – 0 pkt	20
6. Stopień wykorzystania środków FP przyznanych w ramach limitu podstawowego w 2023 r.	Wykonanie limitu podstawowego poniżej 75% – 0 pkt	15
7. Stopień wykorzystania środków FP przyznanych w ramach rezerwy Ministra w 2023 r.	Wykonanie rezerwy Ministra poniżej 75% – 0 pkt Brak rezerwy Ministra w 2023 r. – 5 pkt	5
8. Ocena Marszałka.	Poniżej 50 pkt w ocenie Marszałka – 0 pkt	5
9. Udział instytucji rynku pracy w realizacji programu, w szczególności partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych	Brak udziału – 0 pkt	5

Jeżeli we wniosku o środki rezerwy nie zostanie określona planowana efektywność zatrudnieniowa oraz efektywność kosztowa, wniosek nie zostanie rozpatrzony.

3.2.2. Weryfikacja wniosków o finansowanie programów specjalnych wskazanych w pkt 1 ppkt 5 Zasad.

Kryteria dostępu do środków rezerwy na finansowanie programów specjalnych zostaną zdefiniowane w ogłoszeniu o naborze wniosków.

Minister, na podstawie list rankingowych, liczby uzyskanych punktów z oceny nadesłanej przez Marszałków oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy, podejmie decyzję o przyznaniu poszczególnym powiatowym urządzeniom pracy środków rezerwy na realizację programów specjalnych, biorąc pod uwagę dostępną pulę środków.

4. PRZESUWANIE ŚRODKÓW REZERWY POMIĘDZY PROGRAMAMI

Nie jest możliwe przesuwanie środków rezerwy przyznanych na realizację programów wskazanych w pkt 1 ppkt 1-3 oraz ppkt 5-8 Zasad na jakikolwiek inny program.

Jeżeli w trakcie realizacji programów wymienionych w pkt 1 ppkt 4 zajdzie potrzeba dokonania przesunięć środków rezerwy pomiędzy tymi programami, Starosta występuje do Marszałka z wnioskiem o wyrażenie zgody na przesunięcie środków rezerwy pomiędzy wskazanymi powyżej programami. Wzór wniosku o dokonanie przesunięć środków rezerwy stanowi załącznik nr 4 do Zasad.

Decyzję w sprawie uwzględnienia wnioskowanych zmian do programów określonych w pkt 1 ppkt 4 podejmuje Marszałek, mając na względzie efektywność realizowanego programu w zmieniających się warunkach jego realizacji.

Powyższe przesunięcie nie wymaga zgody Ministra.

Nie jest wymagana zgoda Ministra ani Marszałka na dokonanie zmian dotyczących przeznaczenia przyznanego limitu rezerwy, polegających na:

- zwiększeniu lub zmniejszeniu liczebności uczestników programu w ramach grupy docelowej objętej programem,
- rozszerzeniu zakresu stosowanych w programie form aktywizacji, o ile mieszczą się one w zakresie form określonych ustawą,
- przesuwanie powstałych oszczędności pomiędzy formami aktywizacji w ramach jednego programu.

Decyzja w zakresie zmian dotyczących długości okresu realizacji programu uzasadniona zwiększeniem efektywności pozostaje w gestii Starosty.

W trakcie realizacji programów specjalnych wskazanych w pkt 1 ppkt 5 Zasad, dopuszcza się możliwość przesuwania środków rezerwy pomiędzy programami specjalnymi, realizowanymi w powiecie przez Starostę.

W przypadku dokonania zmian w programie specjalnym, Starosta kieruje się wymogami określonymi w §9 ust. 1 rozporządzenia o programach specjalnych oraz propozycjami działań w przypadku zagrożeń, zaprojektowanymi w programie specjalnym. Zmiany powinny być, zgodnie z art. 22 ust. 7 pkt 2 ustawy, zaopiniowane przez powiatową radę rynku pracy. Ponadto nie mogą prowadzić do pogorszenia wskaźników efektywności realizowanego programu specjalnego. Starosta informuje Marszałka o dokonanych modyfikacjach w realizowanym programie specjalnym.

Nie należy przysyłać do Ministerstwa informacji o dokonanych zmianach.

5. POZOSTAŁE INFORMACJE

Decyzję o przyznaniu środków rezerwy na realizację działań aktywizacyjnych, podejmuje Minister w ramach środków, którymi aktualnie dysponuje.

Minister informuje Starostę, w formie zawiadomienia o przyznanych środkach na realizację programów przez powiatowy urząd pracy.

Mając na względzie zasadę, zgodnie z którą wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, do udziału w realizowanych programach finansowanych ze środków rezerwy Funduszu Pracy należy kierować bezrobotnych z grupy docelowej ustalonej dla danego programu.

W szczególnych przypadkach, tj. w sytuacji rezygnacji bezrobotnych z grupy docelowej ustalonej dla danego programu, w ramach którego realizowane są formy aktywizacji zawodowej, w których starosta kieruje bezrobotnych do beneficjenta realizowanej formy aktywizacji zawodowej, w przypadku braku zarejestrowanych bezrobotnych z grupy docelowej ustalonej dla danego programu, starosta w drodze wyjątku może skierować do udziału w danym programie bezrobotnego spoza tej grupy docelowej, który spełnia kryteria określone przez beneficjenta.

Dokumentacja danego programu powinna zawierać informacje uzasadniające udział w programie osoby spoza grupy docelowej, do których należy zaliczyć: dane o liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie w dniu podejmowania decyzji o udziale w programie osoby spoza grupy docelowej, oświadczenie o braku osób bezrobotnych spełniających kryteria udziału w programie oraz inne dokumenty lub przesłanki uzasadniające udział tej osoby w danym programie.

Dodatkowe informacje

Minister zastrzega sobie możliwość określenia maksymalnej kwoty środków rezerwy przeznaczonej do rozdysponowania na dany nabór wniosków, a także na finansowanie ujętych we wniosku form aktywizacji.

Minister zastrzega sobie również możliwość przyznania kwoty niższej niż wnioskowana lub odmowy finansowania wniosku zwłaszcza w sytuacjach:

- wyczerpania limitu środków rezerwy przeznaczonych na realizację programów,
- przedłożenia wniosku zakładającego wysokie koszty jednostkowe programu albo niską efektywność zatrudnieniową.

Zawiadomienia o przyznaniu środków rezerwy wydawane są na podstawie wniosków przekazanych do Ministerstwa. Wnioski o środki rezerwy na realizację programów w roku 2024, które wpłyną do Ministerstwa **po 16 grudnia 2024 roku** mogą pozostać bez rozpatrzenia.

Realizacja programów finansowanych ze środków rezerwy nie może rozpocząć się przed otrzymaniem zawiadomienia o przyznaniu środków rezerwy.

Niedopuszczalne jest wydatkowanie środków rezerwy na inne zadania niż realizowane na podstawie niniejszych Zasad.

W przypadku, gdy wykorzystanie przyznanych środków rezerwy w roku 2024 nie jest możliwe lub byłoby nieefektywne Minister może, na pisemny wniosek Marszałka, zmniejszyć kwotę (limit) środków rezerwy przyznaną na realizację programu. Wnioski o zmniejszenie limitu o kwotę niższą niż 5 tys. zł pozostawia się bez rozpatrzenia.

Wnioski o zmniejszenie środków rezerwy na realizację programu powinny być złożone przez Marszałka **do 31 października 2024 roku**. Wnioski złożone po upływie ww. terminu mogą pozostać bez rozpatrzenia. Wzór wniosku o zmniejszenie limitu środków rezerwy stanowi załącznik nr 5 do Zasad.

Środki rezerwy niewykorzystane w danym roku budżetowym pozostające na wyodrębnionych rachunkach bankowych samorządów powiatów, pozostają na tych rachunkach z przeznaczeniem na wypłatę zasiłków dla bezrobotnych i innych obligatoryjnych świadczeń.

Ponadto:

- wnioski należy przysyłać do Departamentu Funduszy na adres Elektronicznej Skrzynki Podawczej Ministerstwa: /4g447ytes7/skrytka,
- nie należy łączyć programów – dla każdego programu (dla każdej grupy docelowej) należy sporządzić odrębny wniosek,
- wnioski niespełniające wymogów formalnych nie będą podlegały dalszej ocenie.

6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ DOTYCZĄCA PRYZNANYCH ŚRODKÓW REZERWY

Starostowie przygotowują sprawozdania z wydatkowania środków rezerwy, przyznanych na realizację programów określonych w Zasadach i przekazują je do właściwych Marszałków w terminie **do 31 maja 2025 roku**.

Marszałkowie, na podstawie sprawozdań Starostów, sporządzają sprawozdanie ogólne dla województwa i przesyłają je do Departamentu Funduszy w wersji elektronicznej, w formie pliku programu MS Excel (.xlsx), na adres Elektronicznej Skrzynki Podawczej Ministerstwa: /4g447ytes7/skrytka, w terminie **do 30 czerwca 2025 roku**.

Sprawozdanie należy sporządzić według wzoru, który stanowi załącznik nr 6 do Zasad. Niedopuszczalne jest modyfikowanie wzorów sprawozdań.

Zasady oraz wzory wymienionych załączników dostępne są w Intranecie Publicznych Służb Zatrudniania (intranet.praca.gov.pl).

Załączniki:

1. Załącznik nr 1 – wzór wniosku o przyznanie środków rezerwy na finansowanie programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.
2. Załącznik nr 1a – wzór formularza programu specjalnego realizowanego w oparciu o środki rezerwy.
3. Załącznik nr 1b – wzór indywidualnej oceny programu specjalnego dokonanej przez Marszałka Województwa.
4. Załącznik nr 1c – wzór wniosku Starosty o przyznanie środków rezerwy na dofinansowanie programu specjalnego realizowanego w 2024 r.
5. Załącznik nr 2 – wzór informacji o zaangażowaniu środków rezerwy, na finansowanie kosztów pakietu zindywidualizowanych usług na rzecz bezrobotnych w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników (EFG).
6. Załącznik nr 3 – wzór wniosku o zabezpieczenie środków rezerwy na finansowanie kosztów pakietu zindywidualizowanych usług na rzecz bezrobotnych w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników (EFG).
7. Załącznik nr 4 – wzór wniosku o dokonanie przesunięć środków rezerwy w ramach programów realizowanych w 2024 r.
8. Załącznik nr 5 – wzór wniosku o zmniejszenie limitu środków rezerwy.
9. Załącznik nr 6 – wzór sprawozdania z wydatkowania środków rezerwy na finansowanie działań aktywizacyjnych przez powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy.
10. Załącznik nr 7 – wzór wniosku o przyznanie środków rezerwy Funduszu Pracy na finansowanie projektu pilotażowego.